

Sorter ekologisk odling

Staffan Larsson, SLU

Efter några års uppehåll har den av Jordbruksverket finansierade provningen av vårsädesorter i ekologisk odling återupptagits 2007. Försöken har utförts som renodlade sortförsök med vardera tre försök i vårvete, korn, havre, ärter och åkerböna, samt ett försök i lupin. Dessutom har ett regionalt försök vardera i vårvete respektive åkerböna utförts på Gotland. Totalt såddes 18 försök. Av dessa skördades samtliga utom ett ärtförsök i Östergötland. Inga höstsådda försök utfördes 2007, men tre försök med höstvetete och två med råg/rågvete såddes för skörd 2008.

Enskilda försök och utförliga tabeller kan studeras på www.ffe.slu.se. Här redovisas resultaten översiktligt. Vårveteresultaten finns i tabellerna 1-3. Sorterna provades vid två kvävenivåer, gårdens gödsling och ett led med ytterligare 30 kg/ha kväve. Bäst avkastande var Triso och särskilt Eminent. Eminent är en tysk sort som inte provats konventionellt, men som valts pga. god kvalitet (E-klass) och bra resistensegenskaper. Proteinhalten var i genomsnitt tillfredsställande, och tilläggsgödslingen förbättrade halterna märkbart. Högst proteinhalt hade Kronjet, Quarna och Anniina. Stråstyrkan var god i försöken. Eminent var den längsta sorten, och hade också den lägsta ogräsförekomsten. Kvävegödslingen ökade avkastningen obetydligt, men proteinhalten ökade klart. Dessvärre ökade även ogräsförekomsten, särskilt på Gotland, där mycket målla gav en oren skördevara och sänkt nettoskörd i det extragödslade ledet. I Upplandsförsöket minskade skörden något, medan den ökade

i Skåne och i Västergötland för ökad kvävegödsling.

Vårkornet presenteras i tabell 4. I försöken ingår både foder- och maltsorter och det finns högvuxna och korta sorter för att se vad detta kan betyda för ogräskonkurrensen. Skörden varierade mellan försöksplatserna. I Halland gödslades försöket kraftigt, ca 100 kg/ha kväve i flytgödsel, och avkastningen blev tre gånger så bra som i Västmanland. Bäst avkastning gav Gustav, följd av Tipple. Särskilt i det halländska försöket var dessa sorter bra. Gustav och Tipple hade också den lägsta ogräsförekomsten, trots att de är kortvuxna (tabell 5). Även Baronesse och Justina har avkastat bra.

Havren, tabell 6, avkastade mycket bra, särskilt i Halland. Belinda var i allmänhet bästa sort. Även Kerstin och Ivory var bra. Ivory var den sort som hade lägst ogräsförekomst, medan svarthavresorten Paddock avkastade minst och hade mest ogräs.

I ärterna kunde endast två försök skördas (tabell 7). De nya sorterna Tinker och Rocket avkastade bäst. Samtliga sorter är långa. Clara är den stjälkstyvaste sorten. Celine och Tinker har hög proteinhalt. Den största ogräsmängden fanns i Tinker, trots att den avkastade bra.

Av åkerbönor skördades 4 försök. (Tabell 8). Tre av sorterna har hög tanninhalt, Aurora, Marcel och Bilbo. Dessa har också högst avkastning och är högväxta. Av de tanninfria sorterna ser Tattoo ut att vara ett framsteg med betydligt bättre avkastning än de övriga.

I lupin utfördes endast ett försök i Skåne. Lupinen mognade sent och resultaten presenteras senare.

**Tabell 1. Vårvete. Ekologisk odling 2007. Avkastning för maximalt 4 försök*.
Mätare Dacke**

Sort		Medeltal för 2 gödslingsnivåer						N1** A-F	N2** A-F
		Samtl. försök		I+L		BC+R			
		försök	Ant	Ant		Ant			
Dacke,	kg/ha	2 710	4	1 930	2	3 480	2	2 660	2 760
	rel. tal	100							
Vinjett			1	102	1				
Triso		105	4	107	2	104	2	109	101
Kronjet			1	98	1				
Quarna		94	4	99	2	91	2	93	95
Anniina		71	2			76	2	72	71
Eminent		123	3	140	1	115	2	127	119

*Försök vid Kungsängen (BC), Visby (I), Vinslöv (L), Gråstorp (R)

**N1 = gårdens gödsling. N2 = som N1 + 30 kg/ha N

Tabell 2. Vårvete. Ekologisk odling 2007. Kvalitetsegenskaper vid två kvävenivåer*

Sort	Vattenhalt vid skörd, %		Rymdvikt, g/l		Tusenkovnvikt, g		Proteinhalt, % av ts	
	N1	N2	N1	N2	N1	N2	N1	N2
Dacke	21,0	22,3	784	773	34,6	35,1	13,6	14,6
Vinjett	19,8	20,8	764	754	36,6	35,0	13,6	14,0
Triso	20,7	22,9	782	770	40,3	39,2	12,4	13,4
Kronjet	19,4	21,0	763	746	34,4	34,1	13,3	15,1
Quarna	20,0	22,4	768	748	36,9	37,7	14,1	15,1
Anniina	19,9	21,1	771	754	32,5	33,3	14,3	15,1
Eminent	18,8	20,2	780	764	41,2	41,6	12,4	13,2

*N1= gårdens gödsling. N2 = N1 + 30 kg/ha N

Tabell 3. Vårvete. Ekologisk odling 2007. Odlingsegenskaper vid två kvävenivåer

Sort	Ogräsvikt, g/m ²		Strållängd, cm		Stråstyrka, 0-100	
	N1	N2	N1	N2	N1	N2
Dacke	221	247	86	84	98	100
Vinjett			65	66	100	98
Triso	179	263	80	72	98	100
Kronjet			63	79	100	100
Quarna	241	306	72	69	99	99
Anniina	242	302	72	71	97	93
Eminent	170	238	83	81	98	96

Tabell 4. Vårkorn. Ekologisk odling 2007. Avkastning för maximalt 3 försök. Mätare Baronesse

Sort		Medeltal	Ant	E-län	N-län	U-län
Baronesse	kg/ha	4 030	3	4 270	5 800	2 020
	rel. tal	100				
Orthega		93	3	86	100	89
Prestige			1		63	
Barbro		88	3	79	94	89
Sebastian		94	3	88	102	87
Gustav		104	3	97	115	89
Tipple		101	3	89	109	104
Justina		100	3	98	100	91
Henley			1	100		
Tocada			1			98

Tabell 5. Vårkorn. Ekologisk odling 2007. Kvalitets- och odlingsegenskaper

Sort	Vattenhalt vid skörd, %	Rymdvikt, g/l	Tusen-korn-vikt, g	Protein-halt, % av ts	Ogräs-vikt, g/m ²	Strå-längd, cm
Baronesse	16,5	676	45,7	9,3	905	75
Orthega	16,6	662	43,6	9,1	897	71
Prestige	22,0	645	43,7	10,3		63
Barbro	16,1	656	44,8	10,1	835	80
Sebastian	16,7	658	45,8	9,3	1 020	64
Gustav	16,2	651	43,5	9,2	807	63
Tipple	15,9	655	49,8	8,8	699	65
Justina	16,1	647	47,2	9,2	825	74
Henley	15,9	640	50,1	9,4		72
Tocada	16,4	644	47,2	9,6		

Tabell 6. Havre. Ekologisk odling 2007. Avkastning, kvalitet och odlingsegenskaper. Mätare Belinda

Sort	Medel-avk., 3 förs.	Försöksplats*			Vatten-halt vid skörd, %	Rymd-vikt, g/l	Tusen-korn, vikt, g	Protein-halt, % av ts	Strå-längd, cm	Ogräs-vikt, g/m ²	
		B	N	O							
Belinda	kg/ha	5 300	3 050	7 000	5 850	13,6	524	37,9	11,1	84	575
	rel. tal	100									
Sang		85	87	80	90	14,3	522	31,9	11,6	88	596
Freddy		90	83	85	99	13,9	538	34,5	11,2	86	552
Cilla		88	101	85	84	13,6	543	33,8	11,5	84	572
Kerstin		100	118	95	97	14,2	517	35,1	10,7	87	472
Betania		85	79	83	89	15,5	528	36,6	11,7	86	570
Ivory		94	106	88	94	14,1	539	43,3	11,2	84	429
Paddock		83	76	82	87	18,0	532	32,2	11,5	82	710

*B=Märsta. N=Eldsberga. O=Dingle

Tabell 7. Ärtor. Ekologisk odling 2007. Avkastning, kvalitet och odlingsegenskaper. Mätare Celine

Sort	Medel- avkastn., 2 förs.	Plats		Vatten- halt vid skörd,%	Protein- halt, % av ts	Ogräs- vikt, g/m ²	Stjälk- längd, cm	Stjälk- styrka, 0-100	
		L	O						
Celine	kg/ha rel.tal	3 930 100	4 000	3 860	16,2	18,6	194	87	21
Clara		103	117	87	17,3	17,8	254	86	59
Faust		102	117	85	17,1	16,5	229	85	47
Exclusive		104	116	92	16,5	16,8	206	88	54
Tinker		110	114	107	17,0	19,0	315	87	35
Rocket		110	117	103	17,3	15,6	289	84	49

*L=Vinslöv. O =Dingle

Tabell 8. Äkerböna. Ekologisk odling. Avkastning, kvalitet och odlingsegenskaper 2003-2007. Mätare Aurora

Sort	Medel- avkastn. Flerår	Ant	Avkastning försöksvis 2007				Vatten- halt vid skörd, %	Spill, kg/ha	Ogräs- vikt, g/m ²	Stjälk- längd, cm	Stjälk- styrka, 0-100	
			E	I	L	R						
Aurora	kg/ha rel.tal	3270 100	18	3 020	3 350	3 230	4 420	17,1	158	380	113	77
Gloria		84	12	94			76	18,6	74	386	102	85
Columbo		89	15	107	61	99	79	17,6	96	346	101	82
Marcel		109	12	112		112	107	19,5	83	336	109	93
Paloma		95	18	96	69	89	93	18,0	129	339	106	87
Louxor		78	10	88		90	56	18,3	145	295	91	97
Crisbo		85	7	92		85	61	18,7	83	372	101	88
Bilbo		124	4	149		121	114	17,8	139	395	111	77
Taatto				91	76	97	97	19,2	84	331	98	76

E=Vreta Kloster. I= Roma kloster. L=Knislinge. R=Grästorps